

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Cin-ειδητά Γλώσσα!»

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΛΑΤΖΙΔΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Cin-ειδητά Γλώσσα!

Δημιουργός

Μαρία Κουκλατζίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Απρίλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας

Εικονικός χώρος: ιστοσελίδες που διατίθενται στο σενάριο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

A) Ταυτότητες μαθητών και εκπαιδευτικού. Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο επιχειρεί να ενισχύσει θετικές συμπεριφορές όλων των εμπλεκόμενων απέναντι στην ενσωμάτωση του κινηματογράφου και των τεχνολογικών περιβαλλόντων στη

διδασκτική πράξη. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να εμπλουτίσουν ή να δημιουργήσουν νέες ταυτότητες όσον αφορά στο σχολικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζουν και εξελίσσονται.

Β) Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (βασικά μέρη του, λειτουργία και στοιχειώδης χειρισμός του, χρήση επεξεργαστών κειμένου και φυλλομετρητών κλπ.) και να μπορούν να εργάζονται σε μικρές ομάδες, αποδεχόμενοι τη φιλοσοφία που διέπει τη συνεργατική μάθηση. Επίσης, θα πρέπει να έχουν κατακτήσει γραμματισμούς που σχετίζονται με την αναζήτηση και την αξιοποίηση πληροφοριών που διατίθενται σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές καθώς και να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση προγραμμάτων παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου και ψηφιακής αφήγησης.

Γ) Προεργασία του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, να έχει επισκεφθεί τις ιστοσελίδες που προτείνονται στο σενάριο, να γνωρίζει σε γενικές γραμμές την πλοκή των προτεινόμενων ελληνικών ταινιών, καθώς και να γνωρίζει πώς να χρησιμοποιήσει βασικά προγράμματα δημιουργίας παρουσιάσεων, επεξεργασίας κειμένου και ψηφιακής αφήγησης.

Δ) Υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας. Για την ομαλή εφαρμογή του παρόντος διδακτικού σεναρίου απαιτείται η ύπαρξη ηλεκτρονικών υπολογιστών (ένας για κάθε ομάδα μαθητών) ή ένας κεντρικός υπολογιστής καθώς και διαδραστικός πίνακας ή βιντεοπροβολέας. Επίσης, απαιτείται σύνδεση στο διαδίκτυο, καθώς οι ιστοσελίδες και το λογισμικό είναι προσβάσιμα όταν ο χρήστης είναι σε σύνδεση. Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί είτε μέσα στη σχολική αίθουσα είτε στο εργαστήριο πληροφορικής της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τέχνη του κινηματογράφου αποτελεί τη λεγόμενη «έβδομη τέχνη». Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τις ελληνικές ταινίες με σκοπό την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας, αλλά και την ανάπτυξη του μιντιακού γραμματισμού και γενικότερα του γραμματισμού των εικόνων, της κίνησής τους κλπ. Μέσα από την ενσωμάτωση ελληνικών ταινιών στη μαθησιακή πράξη επιδιώκεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην υλοποίηση των παραπάνω σκοπών. Στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούνται αποσπάσματα ελληνικών ταινιών τα οποία συνοδεύονται από κατάλληλα διαμορφωμένες δραστηριότητες με απώτερο σκοπό την επίτευξη των στόχων, έτσι όπως αυτοί αποτυπώνονται στο σενάριο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο κινηματογράφος, και κατ' επέκταση οι (ελληνικές) ταινίες, αποτελεί ένα μέσο αφήγησης, το οποίο συνδυάζει κείμενο, εικόνα, κίνηση και ήχο. Ο κινηματογράφος, όπως και η λογοτεχνία, είναι μία αφηγηματική τέχνη. Ωστόσο, δε χρησιμοποιεί μόνο τη γλώσσα, αλλά και άλλα σημειωτικά συστήματα για να αφηγηθεί: την (κινούμενη) εικόνα, τον ήχο, τη μουσική κ.ά. (Ζήρας 2003: 41, 43). Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όπου και προβλήθηκε η πρώτη κινηματογραφική ταινία, έχουν διευρυνθεί σημαντικά οι κώδικες επικοινωνίας, κυρίως μέσα από την εξάπλωση των νέων μορφών ψηφιακής αφήγησης.

Επιπλέον, η εξάπλωση της οπτικοακουστικής πληροφορίας έδωσε νέα διάσταση στο πολυτροπικό μήνυμα. Τα όρια του προφορικού και γραπτού λόγου έχουν πλέον διευρυνθεί με αποτέλεσμα να έχουν δημιουργηθεί νέες ανάγκες στους ανθρώπους. Ο κινηματογράφος, ως μία ψηφιακή μορφή έκφρασης, συντηρεί πλέον έναν νέο ρόλο, ιδιαίτερα μέσα από την ένταξή του στα παιδαγωγικά δρώμενα. Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες στους εμπλεκόμενους για κοινωνική μάθηση, αισθητική καλλιέργεια, εμπέδωση κωδίκων επικοινωνίας, καλλιέργεια γλωσσικών στόχων κ.ά.

Οι μαθητές μέσω του κινηματογραφικού κειμένου έχουν την ευκαιρία να ανιχνεύσουν τόσο τα αφηγηματολογικά στοιχεία όσο και τον τρόπο με τον οποίο τα ποικίλα σημειωτικά συστήματα της κινηματογραφικής τέχνης συμβάλλουν στην τέχνη της αφήγησης και την υπηρετούν (Μωραΐτης 2003: 91). Για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος, είναι ιδιαίτερα σημαντική η θέση του εκπαιδευτικού. Ο ρόλος που αποκτά, ως ένας «διαχειριστής πολιτισμού», μπορεί να επιδιώξει την καλλιέργεια νέων γραμματισμών, στοχεύοντας σε «έναν πιο σύνθετο ‘οπτικοακουστικό εγγραμματισμό’ καλλιεργώντας την ικανότητα των μαθητών να αναλύσουν ένα οπτικοακουστικό κείμενο» (Αθανασάτου κ.ά. 2011).

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού υιοθετείται σε μεγάλο βαθμό ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης (Κουτσογιάννης 2012), σύμφωνα με τον οποίο λαμβάνονται υπόψη πέντε βασικές παράμετροι στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας: α) οι γνώσεις για τη γλώσσα, β) οι γνώσεις για τον κόσμο, οι αξίες και οι στάσεις, γ) οι γραμματισμοί, δ) οι διδακτικές πρακτικές, καθώς και ε) οι ταυτότητες όλων των εμπλεκόμενων στη μαθησιακή πορεία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση διδακτικών σεναρίων προσφέρουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να αντιληφθεί εις βάθος τα ζητήματα που προκύπτουν όσον αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, αλλά και κάθε άλλου γνωστικού

αντικειμένου. Μέσα από την υλοποίηση σεναρίων μάθησης είναι εφικτό να ενεργοποιηθεί ένα ευρύ πεδίο γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων όλων των εμπλεκόμενων στη μαθησιακή πορεία, καθώς παρατηρείται μία περισσότερο μαθητοκεντρική / δραστηριοκεντρική προσέγγιση των επιθυμητών διδακτικών στόχων.

Ο εκπαιδευτικός, αποδεχόμενος τη βασική φιλοσοφία / ιδεολογία που διέπει τη μάθηση (και κατ' επέκταση τις μαθησιακές στρατηγικές που υιοθετεί), έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει μέσα σε ένα διαφορετικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, όπου οι γνώσεις, οι γραμματισμοί και οι σχέσεις των εμπλεκόμενων βρίσκονται σε συνεχή επαναπροσδιορισμό.

Βασικός στόχος του σεναρίου είναι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (και ιδιαίτερα των συγκεκριμένων στόχων του τίθενται στο σενάριο, βλ. παρακάτω) μέσα από ένα επικοινωνιακό μέσο, όπως είναι ο κινηματογράφος. Μέσα από βιοματικές και ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, επιχειρείται η καλλιέργεια ποικίλων γραμματισμών, οι οποίοι αποτελούν καίριο σημείο αναφοράς των προτεινόμενων σεναρίων μάθησης. Ακόμα, υιοθετείται η ενσωμάτωση τεχνολογικών εργαλείων σε διδακτικές φάσεις του σεναρίου, καθώς η αξιοποίησή τους προσφέρει πολλά τόσο στην κατάκτηση των επιμέρους στόχων όσο και στον τεχνολογικό, λειτουργικό και κριτικό γραμματισμό μαθητών και εκπαιδευτικών.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να αντιληφθούν τον κινηματογράφο ως μία μορφή τέχνης
- να γνωρίσουν μερικές ελληνικές ταινίες
- να αντιληφθούν τη σημασία των ταινιών ως μέσων έκφρασης της καθημερινότητας των ανθρώπων και των εκάστοτε κοινωνικοπολιτισμικών περιστάσεων
- να υιοθετήσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στα πλαίσια ενός κοινού σχεδίου εργασίας

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν και να μάθουν να χρησιμοποιούν ορθά τα σημεία στίξης (κόμμα, αποσιωπητικά, παύλες, τελείες)
- να γνωρίσουν και να μάθουν να χρησιμοποιούν ορθά τα σχήματα λόγου (μεταφορά – κυριολεξία)
- να καλλιεργήσουν τον γραπτό και τον προφορικό τους λόγο
- να αφηγούνται ιστορίες λαμβάνοντας ως ερέθισμα ένα οπτικοακουστικό μήνυμα
- να εντοπίζουν την ερμηνεία λέξεων σε ηλεκτρονικά και έντυπα λεξικά
- να παράγουν αυθεντικά κείμενα ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις
- να αναλύουν και να συνθέτουν πληροφορίες
- να επιχειρηματολογούν κατά την κατάθεση προσωπικών απόψεων / εκτιμήσεων
- να δημιουργούν, να επεξεργάζονται και να μορφοποιούν πολυτροπικά κείμενα
- να εξοικειωθούν με την ψηφιακή αφήγηση
- να συνειδητοποιούν τις λειτουργικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του προφορικού και του γραπτού λόγου

Γραμματισμοί

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να εστιάζουν την προσοχή τους σε οπτικοακουστικό υλικό και να μετατρέπουν το κείμενο σε γραπτό λόγο
- να ασκηθούν στη χρήση λογισμικού προβολής ταινιών (επιλογές stop, play, pause) και να εντοπίζουν συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα
- να εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων και επεξεργαστή κειμένου

- να αξιοποιούν προγράμματα ψηφιακής αφήγησης (π.χ. [Storybird](#), [Flipsnack](#), [NeoBook](#) κλπ.)
- να δραματοποιούν δικές τους ιστορίες
- να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό λεξικό και να εντοπίζουν λέξεις σε σώματα κειμένων
- να ακολουθούν τις οδηγίες (ηλεκτρονικών) φύλλων εργασίας
- να πληκτρολογούν και να μορφοποιούν πολυτροπικά κείμενα
- να δημιουργούν και να χρησιμοποιούν αρχεία και φακέλους στους οποίους θα συγκεντρώνουν το υλικό που δημιουργούν
- να καλλιεργούν ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες

Διδακτικές πρακτικές

Στο προτεινόμενο σενάριο μάθησης χρησιμοποιούνται διαφορετικές διδακτικές πρακτικές, μέθοδοι και στρατηγικές, ώστε να βοηθηθεί, στην εκάστοτε μαθησιακή περίπτωση, η κατάκτηση των διδακτικών στόχων.

Η εργασία σε ομάδες αποτελεί μία μέθοδο η οποία χαρακτηρίζει πολλές από τις προτεινόμενες δραστηριότητες. Επιπλέον, μέσα από βιωματικές πρακτικές, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν ενεργά σε διάφορες φάσεις εξέλιξης της μαθησιακής πορείας, ενώ η λειτουργία στην ολομέλεια της τάξης προσφέρει την ευκαιρία στους μαθητές να επιχειρηματολογήσουν για την άποψη που εκφέρουν καθώς και να καλλιεργήσουν την αυτοπεποίθησή τους. Με τον τρόπο αυτό ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις, που έχουν ως απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν διδακτικό σενάριο δε στηρίζεται σε κάποιο συγκεκριμένο μάθημα από τα διδακτικά εγχειρίδια της «Γλώσσας Γ΄ Δημοτικού» και του «Ανθολογίου Λογοτεχνικών Κειμένων Γ΄ - Δ΄ Δημοτικού». Αναφέρεται σε γλωσσικά φαινόμενα τα οποία μπορούν να διδαχθούν όποτε κρίνει ο εκπαιδευτικός. Ανάμεσα στους βασικούς στόχους του παρόντος σεναρίου είναι ναδειχθεί ότι μέσα από τις ελληνικές ταινίες μπορούμε να ανακαλύψουμε και να μελετήσουμε συγκεκριμένα γραμματικά – συντακτικά φαινόμενα, προσφέροντας με τον τρόπο αυτό μια διαφορετική διάσταση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Μέσα από τις ιδιαίτερες επικοινωνιακές περιστάσεις που περιλαμβάνονται στις ελληνικές ταινίες, οι μαθητές μπορούν να υιοθετήσουν μια κριτική ματιά, καθώς και να αντιληφθούν την αξία και χρησιμότητα του λόγου. Αξιοποιώντας προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή και διαδικτυακές εφαρμογές, οι μαθητές καλούνται να υλοποιήσουν δραστηριότητες μέσα από τις οποίες θα αποκτήσουν γνώσεις, θα καλλιεργήσουν δεξιότητες και γραμματισμούς και θα αποκτήσουν θετικές στάσεις απέναντι στον πολιτισμό, στην τέχνη και ιδιαίτερα στην έβδομη τέχνη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μάθησης ακολουθεί τη λογική των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ.), καθώς έχει ως κεντρικό άξονα τους διδακτικούς στόχους που περιλαμβάνονται στα εγχειρίδια της Γλώσσας Γ΄ Δημοτικού. Η εκμάθηση γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, όπως είναι τα σημεία στίξης, η παραγωγή γραπτού λόγου, οι βαθμίδες χρόνου, η αναζήτηση σε λεξικά, τα σχήματα λόγου (η κυριολεκτική και μεταφορική σημασία λέξεων – εκφράσεων) αποτελούν ορισμένους από τους στόχους για το μάθημα της ελληνικής γλώσσας στην Γ΄ τάξη του Δημοτικού.

Έτσι, μέσα από κατάλληλα διαμορφωμένες δραστηριότητες, επιχειρείται η εκμάθηση/εμπέδωση συγκεκριμένων γραμματικών και συντακτικών φαινομένων καθώς και η καλλιέργεια δεξιοτήτων αξιοποίησης τεχνολογικών εργαλείων υπό το πρίσμα του κριτικού γραμματισμού. Παράλληλα, επιδιώκεται η ενδυνάμωση των ταυτοτήτων όλων των εμπλεκόμενων, καθώς θα συμμετέχουν σε βιωματικές και συνεργατικές δράσεις. Τέλος, μέσα από την αξιοποίηση των τεχνολογικών εργαλείων, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν την αξία του κινηματογράφου, να μάθουν να τη διαχειρίζονται και να αποκαλύπτουν τις κοινωνικές διαστάσεις που βρίσκονται εγκιβωτισμένες σε αυτόν, καθώς αποτελεί μία καλλιτεχνική έκφραση της ζωής των ανθρώπων.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η ενσωμάτωση των τεχνολογικών εργαλείων στη διδακτική πράξη επιτείνεται ολοένα και περισσότερο στη σύγχρονη εποχή. Οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες τις καθιστούν ιδιαίτερα χρήσιμες όσον αφορά την επίτευξη συγκεκριμένων μαθησιακών στόχων. Η μελέτη, η ανάλυση, η παραγωγή και ο σχολιασμός πολυτροπικών κειμένων προσδίδουν μία νέα διάσταση στη διαδικασία της μάθησης, καθώς οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά, αποκτούν πιο συμμετοχικό ρόλο και διεπιδρούν στο εκάστοτε πολιτισμικό και κοινωνικό συγκείμενο.

Στο παρόν σενάριο μάθησης οι μαθητές θα εκτεθούν σε ένα πλήθος δραστηριοτήτων που εμπλέκουν διαδικτυακές (και μη) ψηφιακές εφαρμογές (τεχνολογικά περιβάλλοντα), στις οποίες θα έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν εκτενέστερα με την ψηφιακή αφήγηση, να γνωρίσουν τον κινηματογράφο ως μέσο επικοινωνίας, να αποτυπώσουν τις ιστορίες τους (μέσα από το ίδιο σημαίνον να προκύψουν διαφορετικά σημαινόμενα), να αναζητήσουν την ερμηνεία λέξεων σε ηλεκτρονικό λεξικό και σε σώματα κειμένων, να δημιουργήσουν παρουσιάσεις των έργων τους κλπ.

Κείμενα

Ταινίες

Μοντέρνα Σταχτοπούτα, Αλέκος Σακελλάριος, 1965. Απόσπασμα «[Κυρ Στέφανε](#)»

Αγάπη μου παλιόγρηνα, Κώστας Καραγιάννης, 1972. Απόσπασμα «[Θυμάσαι τι χαρά που κάναμε;](#)»

Ραντεβού στον αέρα, Γιάννης Δαλιανίδης, 1966. Απόσπασμα «[Playback](#)»

Ψηφιακά διαδικτυακά περιβάλλοντα

[Ηλεκτρονική άσκηση για σχήματα λόγου](#) (μεταφορά – κυριολεξία) από την ιστοσελίδα του Γ. Σαλονικίδη

[Ηλεκτρονικό λεξικό της νέας ελληνικής](#) από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Η αφόρμηση για το παρόν σενάριο μάθησης γίνεται μέσα από την προβολή του πρώτου αποσπάσματος από την ταινία «[Μοντέρνα Σταχτοπούτα](#)» (βλ. και [στοιχεία ταινίας](#) για ενημέρωση εκπαιδευτικού). Ο εκπαιδευτικός ανοίγει το αρχείο «Παρουσίαση εκπαιδευτικού_1» το οποίο εμπεριέχεται στον συνοδευτικό φάκελο αρχείων. Συγκεκριμένα προβάλλει την πρώτη μόνο διαφάνεια. Στη συνέχεια, προβάλλει το σχετικό απόσπασμα στον πίνακα της τάξης (διαδραστικό ή με τη βοήθεια βιντεοπροβολέα). Μόλις ολοκληρωθεί η προβολή του αποσπάσματος, ο εκπαιδευτικός μοιράζει στους μαθητές το [πρώτο φύλλο εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Φύλλο εργασίας_Τα ψώνια απ'τον κυρ Στέφανο»), το οποίο είναι κοινό για όλες τις ομάδες μαθητών (αν υπάρχει η δυνατότητα να εφαρμοστεί το σενάριο σε εργαστήριο πληροφορικής, οι μαθητές επεξεργάζονται το απόσπασμα, διαφορετικά μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον υπολογιστή της τάξης εκ παραδρομής ή να υλοποιήσουν στην ολομέλεια της τάξης την προτεινόμενη δραστηριότητα).

Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με την καταγραφή των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη λίστα παραγγελίας και τα ευρήματα των μαθητών που προέκυψαν. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να «οδηγήσει» τους μαθητές στο θέμα των σημείων στίξης, αν και θεωρείται πολύ πιθανό να εντοπιστεί η εμφανής αυτή παράλειψη από τους ίδιους τους μαθητές. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός συνεχίζει την προβολή των διαφανειών από την παρουσίαση που έχει ανοιγμένη στον υπολογιστή του. Οι μαθητές συζητούν στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με τη χρήση του κόμματος και επιλύουν τις ασκήσεις που υπάρχουν μέσα σε συγκεκριμένες διαφάνειες.

2η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Μόλις ολοκληρωθεί η πρώτη δραστηριότητα, ο εκπαιδευτικός προβάλλει τη δεύτερη παρουσίαση «Παρουσίαση εκπαιδευτικού_2» (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού). Μόλις εμφανιστεί η πρώτη διαφάνεια, ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να εντοπίσουν τα σημεία στίξης που υπάρχουν στο κείμενο που υπάρχει μπροστά τους. Μέσα από συζήτηση οι μαθητές εστιάζουν στα αποσιωπητικά και στη χρήση που έχουν. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να εντοπιστεί η προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών γύρω από τα σημεία στίξης και ειδικότερα γύρω από τα αποσιωπητικά. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός προχωρά στην προβολή των υπόλοιπων διαφανειών.

Μόλις προβληθεί η έκτη κατά σειρά διαφάνεια, ο εκπαιδευτικός μοιράζει το [φύλλο εργασίας «Τα αποσιωπητικά»](#) (βλ. και σχετικό αρχείο στον φάκελο συνοδευτικού υλικού), το οποίο διαφέρει από ομάδα σε ομάδα. Αξιοποιώντας το εν λόγω φύλλο εργασίας, οι μαθητές επιχειρούν να καταγράψουν τις ιδέες τους σχετικά με την εικόνα που βλέπουν, χρησιμοποιώντας τα σημεία στίξης (και φυσικά τα αποσιωπητικά). Οι διαφάνειες 7-10 εμπεριέχουν τις εικόνες που υπάρχουν στα αντίστοιχα φύλλα εργασίας των ομάδων. Μόλις ολοκληρώσουν οι ομάδες των μαθητών, ο εκπαιδευτικός προβάλλει κάθε διαφάνεια και καλεί τους μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης το κείμενο που

συνέταξαν και να επιχειρηματολογήσουν για αυτό. Στο τέλος, ο εκπαιδευτικός προβάλλει την τελευταία διαφάνεια της παρουσίασης, στην οποία υπάρχει μία άσκηση συμπλήρωσης κόμματος και αποσιωπητικών.

3η Δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα)

Στην επόμενη διδακτική ώρα οι μαθητές αποφασίζουν να δημιουργήσουν το δικό τους κινηματογραφικό σενάριο με αφορμή τα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούν στην προηγούμενη δραστηριότητα. Οι μαθητές προσπαθούν να δημιουργήσουν το δικό τους σενάριο σχετικά με τα πρόσωπα που παρουσιάζονται στο φύλλο εργασίας της κάθε ομάδας. Καταγράφουν τις σκέψεις τους στην πίσω σελίδα του φύλλου εργασίας και, στη συνέχεια, αναλαμβάνουν να δραματοποιήσουν στην ολομέλεια της τάξης την ιστορία που δημιούργησαν οι ίδιοι γύρω από τη φωτογραφία που έχουν ως ερέθισμα. Μόλις ολοκληρώσει η κάθε ομάδα τις εργασίες της ακολουθεί δραματοποίηση της ιστορίας στην ολομέλεια.

4η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός προβάλλει ένα άλλο απόσπασμα από την ταινία «[Αγάπη μου παλιόγρηνα](#)» (βλ. και [στοιχεία ταινίας](#) για ενημέρωση εκπαιδευτικού). Μοιράζει στους μαθητές το αντίστοιχο [φύλλο εργασίας «Θυμάσαι τι χαρά που κάναμε;»](#) (βλ. σχετικό αρχείο και στον φάκελο συνοδευτικού υλικού). Ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασίας, οι μαθητές καταγράφουν τα λόγια των ηθοποιών, τα οποία εμπλουτίζουν στη συνέχεια με τη χρήση των σημείων στίξης που έμαθαν. Έπειτα, οι μαθητές καλούνται να αφηγηθούν την ιστορία που υπάρχει στην ταινία (ιστορία με εικόνες). Η αφήγηση των μαθητών μπορεί να λάβει χώρα είτε στο φύλλο εργασίας είτε στο χαρτί είτε σε κάποιο λογισμικό ψηφιακής αφήγησης, όπως είναι για παράδειγμα το [Storybird](#), το [NeoBook](#), το [Flipsnack](#) κλπ. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να σκεφτούν τους χρόνους που χρησιμοποιούνται στο απόσπασμα της ταινίας, όπως επίσης και τις λέξεις που φανερώνουν χρόνο και

βοηθούν στην εναλλαγή από τη μία βαθμίδα χρόνου σε μια άλλη. Με αφορμή αυτό ο εκπαιδευτικός θυμίζει ξανά τις βαθμίδες χρόνου (παρελθόν, παρόν και μέλλον) και συζητά στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με τους χρόνους των ρημάτων που ανήκουν σε κάθε μια βαθμίδα.

5η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός προβάλλει στην ολομέλεια της τάξης το απόσπασμα της ταινίας «[Ραντεβού στον αέρα](#)» (βλ. και [στοιχεία ταινίας](#) για ενημέρωση εκπαιδευτικού). Μόλις προβληθεί το απόσπασμα, ο εκπαιδευτικός μοιράζει στους μαθητές το αντίστοιχο [φύλλο εργασίας «Ραντεβού στον αέρα!»](#) (βλ. και σχετικό αρχείο στον φάκελο συνοδευτικού υλικού). Ακολουθώντας τις οδηγίες που περιλαμβάνονται σε αυτό, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να προβληματιστούν σχετικά με τα σχήματα λόγου, και ιδιαίτερα αυτά της μεταφοράς και της κυριολεξίας. Στη συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν το λήμμα «καρδιά» στο [ηλεκτρονικό λεξικό](#) της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (αναζήτηση και στα σώματα κειμένων). Έπειτα, καλούνται να συμπληρώσουν τον πίνακα με μεταφορικές εκφράσεις που περιέχουν τη λέξη «καρδιά» και να αποδώσουν τη σημασία αυτών των εκφράσεων. Μόλις ολοκληρώσουν τη διαδικασία αυτή, ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να δημιουργήσουν παρουσίαση σχετική με τα ευρήματα που προέκυψαν (εντοπισμός μεταφορικών εκφράσεων που εμπεριέχουν τη λέξη «καρδιά» και απόδοση της ερμηνείας τους. Οι μαθητές αξιοποιούν κάποιο λογισμικό παρουσίασης με απώτερο σκοπό την προβολή των αποτελεσμάτων τους στην ολομέλεια της τάξης. Επιπλέον, στον ίδιο διαδικτυακό τόπο (ή σε άλλους) αναζητούν την ερμηνεία των λέξεων «Σεκλέτι» και «Καρτερώ» που ακούγονται στο απόσπασμα της ταινίας.

6η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Στο τελευταίο διδακτικό δίωρο ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να αναστοχαστούν σχετικά με τις δραστηριότητες που υλοποίησαν. Στη συνέχεια,

προβάλλει μία [ηλεκτρονική άσκηση](#) η οποία σχετίζεται με τα σχήματα λόγου (ως εμπέδωση σε αυτά που διδάχθηκαν). Έπειτα, καλεί τους μαθητές να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης της δικές τους παρουσιάσεις από την 4η και 5η δραστηριότητα.

Με τον τρόπο αυτό ολοκληρώνεται το σενάριο. Στον ατομικό ηλεκτρονικό φάκελο κάθε μαθητή συγκεντρώνονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες και περιγράφεται ο ρόλος και ο βαθμός συμμετοχής των μαθητών σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του σεναρίου. Τα ψηφιακά προϊόντα των μαθητών αναρτώνται στο blog/ιστοσελίδα της τάξης ή στον πίνακα ανακοινώσεων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Λείπει κάτι;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Α' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.

Τί σκέφτεται
ο φίλος μας;
Γράφουμε τα
λόγια του,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.

Φύλλο εργασίας
«Τα αποσιωπητικά»

Β' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.

**Τί σκέφτεται
η κοπέλα;
Γράφουμε τα
λόγια της,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Γ' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.

Τί σκέφτεται
ο άνδρας;
Γράφουμε τα
λόγια του,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας

«Τα αποσιωπητικά»

Δ' ομάδα

Σκέφτομαι και συμπληρώνω ό,τι νομίζω στο συννεφάκι.

Τί σκέφτεται
η κυρία;
Γράφουμε τα
λόγια της,
χρησιμοποιώντας
αποσιωπητικά.

Φύλλο εργασίας

«Ραντεβού στον αέρα!»

Στο απόσπασμα της ταινίας «Ραντεβού στον αέρα» ακούγονται οι εξής φράσεις:

- ❖ Η γυναίκα τραγούδι
- ❖ Η γυναίκα γέλιο
- ❖ Η γυναίκα λάστιχο
- ❖ Θα φάμε ξύλο
- ❖ Μόλις μας δώσει σινιάλο, βάλε το πικ
απ
- ❖ Είναι βαρύ το βάσανο του πόνου.
- ❖ Έχω στενάχωρη καρδιά

A. Τι σημαίνουν αυτές οι εκφράσεις; Πώς τις καταλαβαίνετε;

B. Αναζητήστε το λήμμα «καρδιά» στο ηλεκτρονικό λεξικό της πύλης της ελληνικής γλώσσας (βλ. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/).

Εντοπίστε εκφράσεις που να περιέχουν τη λέξη «καρδιά» και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

	Έκφραση	Τι σημαίνει;
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Γ. Αναζητήστε στο ηλεκτρονικό λεξικό της πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (βλ. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/) ή σε άλλο λεξικό τη σημασία των λέξεων που ακούγονται στο απόσπασμα της ταινίας:

Σεκλέτι:

.....
.....

Καρτερώ:

.....
.....

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί σε όποια διδακτική ενότητα επιθυμεί ο εκπαιδευτικός, αναλόγως με το πότε επιθυμεί να διδάξει τα σημεία στίξης ή τα σχήματα λόγου (μεταφορά – κυριολεξία). Μπορούν, επίσης, να προβληθούν περισσότερα αποσπάσματα από ελληνικές ταινίες, έτσι ώστε να μπορέσουν να αντιληφθούν οι μαθητές καλύτερα τις διαφορές ανάμεσα στον προφορικό και γραπτό λόγο. Επίσης, το παρόν σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί και να γίνει μια πρώτη προσέγγιση σε όρους που σχετίζονται με την τέχνη του κινηματογράφου. Για παράδειγμα, ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναδείξει έννοιες όπως το κοντινό και το μακρινό πλάνο, το γκρο πλαν, το τράβελινγκ, το μοντάζ, δημιουργώντας ένα πολυτροπικό λεξικό όρων. Ακόμα, με αφορμή το παρόν σενάριο, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια ταινία μικρού μήκους από τους μαθητές με θεματολογία που άπτεται των ενδιαφερόντων τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η ενσωμάτωση του ελληνικού κινηματογράφου μπορεί να αποτελέσει ένα νέο πεδίο για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Τα πολυτροπικά κείμενα τίθενται στο προσκήνιο και οι μαθητές αναλαμβάνουν να αποκωδικοποιήσουν και να αποδομήσουν έννοιες και συστήματα που σχετίζονται με το κοινωνικοπολιτισμικό γίνεσθαι. Μέσα από την ενεργοποίηση περισσότερων αισθήσεων ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να κινητοποιήσει τους μαθητές εντάσσοντάς τους σε ένα πρωτόγνωρο μαθησιακό πλαίσιο, όπου οι ψηφιακές αφηγήσεις (είτε έτοιμες είτε υπό παραγωγή) αποτυπώνουν την αξία της ορθής χρήσης της ελληνικής γλώσσας. Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο θεωρείται ως μία απλή και κατανοητή αφορμή για μαθητές που φοιτούν στην Γ' Δημοτικού (ή και σε μεγαλύτερες τάξεις), καθώς τους επιτρέπει να αντιληφθούν μέσα από συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις την αξία του ελληνικού γλωσσικού πλούτου.

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο σενάριο μπορούν να υλοποιηθούν και με την απουσία ηλεκτρονικών υπολογιστών ή/και διαδραστικού πίνακα, καθώς πολλές ελληνικές αίθουσες δεν είναι εξοπλισμένες επαρκώς τεχνολογικά. Ωστόσο, θεωρείται σημαντική η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, καθώς επιχειρείται ταυτόχρονα ο τεχνολογικός κριτικός γραμματισμός των μαθητών. Τέλος, οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο σενάριο είναι βατές και δε θεωρείται τόσο πιθανό να υπάρξουν εμπόδια κατά την εφαρμογή του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασάτου, Ι., Καλαμπάκας, Β., Παραδείση, Μ. 2011. *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό, Τόμος Γ', Αξιοποίηση των Τεχνών Στην Εκπαίδευση – Η Αξιοποίηση του Κινηματογράφου στην Εκπαίδευση*. Αθήνα : Παιδαγωγικό Ινστιτούτο..

Ζήρας, Α. 2003. Όψεις της αναγνωσιμότητας του κινηματογράφου, *Το Δέντρο (Λογοτεχνία και Σινεμά: αφιέρωμα)*, 40 – 45.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. *Στο Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ.

Μωραΐτης, Μ. 2003. Ο λόγος του κειμένου και της εικόνας, *Το Δέντρο (Λογοτεχνία και Σινεμά: αφιέρωμα)*, 89-93.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παρόν σενάριο συνοδεύεται από τα εξής αρχεία:

1. Παρουσιάσεις εκπαιδευτικού (2) (κόμμα και αποσιωπητικά)
2. Τα φύλλα εργασίας των δραστηριοτήτων